วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร
MUT Journal of Business Administration
ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)
Volume 20 Number 2 (July – December 2023)

ผลกระทบของเพศของคณะกรรมการบริษัท และการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Effect of Gender of Board of Directors and Corporate Governance on the Level of Corporate Social Responsibility Disclosure of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

Received: *August 9, 2023*
Revised: *November 13, 2023*
Accepted: *November 21, 2023*

พัทธ์ธีรา เพ่งพิศ Phatteera Phengphit[1] นฤนาถ ศราภัยวานิช Naruanard Sarapaivanich[2,*]
ดุรยา สุขถมยา Duraya Sukthomya[3]

[1] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรเตรียมบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ประเทศไทย
[2] รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย
[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย

[1] Lecturer of College of Integrated Science and Technology,
Rajamangala University of Technology Lanna, Chiangmai, Thailand
[2] Ph.d., Associate Professor of Department of Accounting,
Chiangmai University Business School, Chiangmai, Thailand
[3] Ph.d., Assistant Professor of Department of Accounting,
Chiangmai University Business School, Chiangmai, Thailand

* E-mail address: naruanard.s@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของเพศของคณะกรรมการบริษัท และการกำกับดูแลกิจการ ที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึง ผลกระทบเชิงกำกับของการกำกับดูแลกิจการต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายงาน 56-1 จาก 483 บริษัท ในปี พ.ศ. 2557 - 2561 ทั้งหมด 2,308 ชุดข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า บริษัทจดทะเบียนที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 30.34 บริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกการกำกับดูแลกิจการที่อยู่ในระดับดีที่สุด ดีมาก และดี อยู่ที่ร้อยละ 71.20 และมีคะแนนระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.56 คะแนนจากคะแนนเต็มทั้งหมด 1 คะแนน ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า 1) กิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงน้อย 2) การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และ 3) การกำกับดูแลกิจการไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น หากกิจการต้องการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นผลเชิงบวกแก่ภาพลักษณ์ของกิจการ กิจการอาจพิจารณาเพิ่มสัดส่วนของของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิง และส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ หากหน่วยงานกำกับดูแลต้องการส่งเสริมผลในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น หน่วยงานกำกับดูแลอาจนำประเด็นในเรื่องการกำหนดสัดส่วนจำนวนคณะกรรมการบริษัทโดยพิจารณาจากคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ในเรื่องเพศร่วมด้วย

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ เพศ คณะกรรมการบริษัท ความรับผิดชอบต่อสังคม

ABSTRACT

This study aims to examine the relationship between the gender of the board of directors, corporate governance, and social responsibility operations including the moderating effect of corporate governance on the relationship between the gender of the board of directors and social responsibility operations of listed companies in the stock exchange of Thailand. The data were collected from the annual reports and 56-1 forms of 483 companies in the year B.E. 2557 to B.E. 2561, resulting in a total of 2,308 observations.

The results indicated that 30.34% of the listed companies had at least three female members on their board of directors. Additionally, 71.20% of these companies achieved rankings in the excellent, very good, and good levels of corporate governance. On average, these companies obtained a corporate social responsibility disclosure score of 0.56 out of a maximum score of 1. Based on the results of the multiple regression analysis, it was found that 1) listed companies with a higher proportion of female representation on their board of directors had higher level of corporate social responsibility disclosure, 2) there was a positive effect of corporate governance on the level of corporate social responsibility disclosure, and 3) there was no effect of corporate governance on the relationship between the gender of boards of directors and level of corporate social responsibility disclosure.

Therefore, if companies wish to support improved disclosure of social responsibility, which positively impacts the corporate image, they may consider increasing the proportion of female board members and promoting better corporate governance. Additionally, if regulatory authorities aim to enhance the disclosure of social responsibility by listed companies in the stock exchange of Thailand, they may address the issue of board composition by considering demographic factors, including gender diversity.

Keywords: Corporate Governance, Gender, Board of Directors, Corporate Social Responsibility

บทนำ

ในปัจจุบันการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility Disclosure) ได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ (Stakeholders) มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการดำเนินงานที่คำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้แก่กิจการได้ (Agudelo *et al*., 2019; Fernandez-Feijoo *et al*., 2014; Frynas and Yamahaki, 2016) อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ ไม่ได้มีรูปแบบที่ชัดเจน และไม่ได้กำหนดเป็นข้อบังคับให้ทุกบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องจัดทำ แต่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของตัวบริษัทเอง (Ioannou and Serafeim, 2017) ซึ่งโดยส่วนใหญ่กิจการที่จัดทำการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมักเปิดเผยข้อมูลนี้ผ่านรายงานข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเงินของกิจการ เพื่อให้บริษัทสามารถกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ตลอดจนอนุมัติแผนยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน ทำหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายจัดการ และสนับสนุนให้มีการบริหารงานตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ทั้งนี้

การศึกษาในอดีตแสดงให้เห็นว่า เพศของคณะกรรมการบริษัท และการกำกับดูแลกิจการ เป็นสองปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

คณะกรรมการบริษัทเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวได้ คณะกรรมการบริษัทประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลากหลายทั้ง อายุ มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเงิน เศรษฐกิจ การจัดการ บริหารธุรกิจ การตลาด การบริการ การท่องเที่ยว กฎหมาย และอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น รวมถึงเพศ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเพศของคณะกรรมการบริษัทมีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจากการศึกษาของ Buertey (2021) และ Fernandez-Feijoo *et al*. (2014) พบว่า บริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้หญิงอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการเป็นเพศหญิงอยู่ร่วมด้วยน้อยกว่า 3 คน ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่ค่อนข้างมีความรู้สึกด้านคุณธรรมที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัด และมักจะรับรู้และให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อกิจการค่อนข้างสูงและให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Santovec, 2019; Nadeem, 2020; Yasser *et al*., 2017)

อีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ซึ่งเป็นระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียต่อกิจการ (Aguilera *et al*., 2020) การกำกับดูแลที่ดีจึงก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น (Huaipad, 2007; Jain and Jamali, 2016)

การกำกับดูแลกิจการนอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ยังส่งผลกระทบเชิงกำกับต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีและผลักดันให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ (Solomon, 2020) จึงมีแนวโน้มที่ว่า หากบริษัทให้ความสำคัญกับการดูแลกิจการที่ดีก็จะยิ่งส่งเสริมให้บทบาทของคณะกรรมการที่เป็นผู้หญิงที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีมากขึ้น เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่ให้ความสนใจต่อความรับผิดชอบทางจริยธรรมขององค์กรมากกว่าเพศชาย (Rao and Tilt, 2016)

แม้ว่าในอดีตจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในต่างประเทศแล้ว แต่ผลการศึกษาในอดีตยังมีความหลากหลาย นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาผลกระทบเชิงกำกับของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อความสัมพันธ์นี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์นี้ โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ในส่วนของการกำกับดูแลกิจการ ไม่พบความสัมพันธ์เชิงกำกับ

ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบว่า การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของเพศของคณะกรรมการบริษัทต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบเชิงกำกับ (Moderating Effect) ของการกำกับดูแลกิจการ ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัท และระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางส่งเสริมแก่บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในการกำหนดสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทโดยใช้ลักษณะประชากรศาสตร์ในเรื่องของเพศมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเชิงลึกเพื่อผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

2. เป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการกำหนดคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ในเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

เพศของคณะกรรมการบริษัท กับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Theory) ได้เสนอวิธีการใหม่ในการจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบขององค์กรที่เดิมมุ่งเน้นการอยู่รอดและการประสบความสำเร็จขององค์กรบนหลักการความสามารถขององค์กรในการสร้างความมั่งคั่ง ให้คุณค่า หรือสร้างความพึงพอใจแค่เพียงถือหุ้น ไปสู่การพัฒนาแนวคิดว่าต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ร่วมด้วย (Buertey and Pae, 2021; Dedman *et al*., 2014; Freeman and Phillips, 2023; Hawkins, 2006) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility: CSR) ในการประกอบธุรกิจด้วยความดูแลใส่ใจต่อผู้มีส่วนได้เสีย เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมี

คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Fernandez-Feijoo *et al*., 2014)

คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการผลักดันในเกิดการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม คณะกรรมการบริษัทประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลากหลายทั้ง อายุ มีความรู้ และ ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเงิน เศรษฐกิจ การจัดการ บริหารธุรกิจ การตลาด การบริการ การ ท่องเที่ยว กฎหมาย และอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น รวมถึงเพศ เพศของผู้บริหารมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Furlotti *et al*., 2019; Lagasio and Cucari, 2019) โดยเพศหญิงเป็นเพศที่ค่อนข้างมีความรู้สึกด้านคุณธรรมที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าเพศชาย (Ciocirlan and Pettersson, 2012; Santovec, 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตที่เกี่ยวข้อง พบว่า เพศของผู้บริหารมีผลต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้รับความสนใจเป็นอย่างมากและได้รับการวิจัยอย่างกว้างขวาง โดยการวิจัยเชิงประจักษ์จำนวนมากบ่งชี้ว่าเพศชายและหญิงมีการรับรู้แตกต่างกันในเรื่องของศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (del Carmen Valls Martínez et al., 2019; Friedman, 1987; Nadeem *et al*., 2017; Setó-Pamies, 2015) และส่วนใหญ่ค้นพบว่า เพศหญิงเป็นเพศที่ค่อนข้างมีความรู้สึกด้านคุณธรรมที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัด มักจะรับรู้และให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อกิจการค่อนข้างสูงและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าเพศชาย (Baatwah and Wahab, 2023; Dawson, 1997; Lai *et al*., 2017; Nadeem, 2020) ส่งผลให้ความเป็นผู้นำของเพศหญิงมีผลต่อการขับเคลื่อนในเรื่องของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการมากกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของวรรณกรรมในอดีตยังไม่พบความชัดเจน

โดย Issa and Fang (2019) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของความหลากหลายทางเพศของคณะกรรมการบริษัทต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในอ่าวอาหรับ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนของคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญเชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ในขณะที่ Fernandez-Feijoo *et al*. (2014) ได้ศึกษาถึงผลกระทบต่อการเปิดเผยรายงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการจากการที่มีคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารงานด้วย โดยผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป มีระดับการรายงานการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงอยู่ร่วมด้วยน้อยกว่า 3 คน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Kahreh *et al*. (2014) และ McGuinness *et al*. (2017) ที่พบว่าคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศชาย อย่างไรก็ตามการศึกษาในประเทศไทยของ Naklerd and Suttipun (2016) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาดังกล่าวได้ทำการวัดเพศของคณะกรรมการบริษัทด้วยสัดส่วนของ

คณะกรรมการเพศหญิงต่อคณะกรรมการทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นตัววัดที่ไม่สามารถสะท้อนอิทธิพลของเพศหญิงที่มีในคณะกรรมการบริษัทได้ดีมากนัก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานตามผลการศึกษาส่วนใหญ่ โดยเปลี่ยนการวัดเพศของคณะกรรมการเป็นตัวแปรหุ่นตามการศึกษาที่พบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งวัดจากคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอยู่อย่างน้อย 3 คนขึ้นไป ดังนี้

H_1: กิจการที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก จะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม สูงกว่ากิจการที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงน้อย

การกำกับดูแลกิจการ เพศของคณะกรรมการ และ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) เป็นระบบที่จัดให้มีกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโต และเพิ่มมูลค่าให้กับเจ้าของกิจการในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ (Dias *et al*., 2017) และยังเป็นการจำกัดและลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการ (ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน) และตัวแทน (ฝ่ายจัดการ) (Agency Problem) ให้เหลือน้อยที่สุด การกำกับดูแลกิจการที่ดีจึงทำให้บริษัทมีโครงสร้างที่ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการในการบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดี โดยการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นกลไลของการกำกับดูแลกิจการ ที่เป็นเครื่องมือช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกเปิดเผยมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง ทำให้ลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการที่ฝ่ายจัดการมุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว (Jeevanantham and Subramanian, 2023)

แม้ว่าการกำกับดูแลจะช่วยลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม การนำนโยบายการกำกับดูแลกิจการไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในองค์กรต้องอาศัยผู้นำ ซึ่งก็คือคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีและผลักดันให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ (Solomon, 2020) นอกจากนี้คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียต่อกิจการ ดังนั้น หากคณะกรรมการบริษัทมีสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศที่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าเพศชาย ก็จะเป็นการส่งเสริมให้บทบาทของคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Lagasio and Cucari, 2019)

จึงกล่าวได้ว่า การกำกับดูแลกิจการจะส่งผลให้อิทธิพลของคณะกรรมการบริษัทที่มีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิงที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นบวกมากขึ้น เนื่องจากมีแนวโน้มที่ว่า หากบริษัทให้ความสำคัญกับการดูแลกิจการที่ดีก็จะยิ่งส่งเสริมให้บทบาทของคณะกรรมการที่เป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นเพศที่ค่อนข้างมีความรู้สึกด้านคุณธรรมที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัดและมักจะรับรู้และให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อกิจการค่อนข้างสูงและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Buertey, 2021; Ciocirlan and Pettersson, 2012;

Fernandez-Feijoo *et al*., 2014; Ricci *et al.,* 2023) ที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีมากขึ้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์นี้เป็นบวกมากขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_2: การกำกับดูแลกิจการ จะส่งผลให้อิทธิพลเชิงบวกของคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก ที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ตัวแปรควบคุม

1. ระดับหนี้สิน

จากการศึกษาของ Garcia *et al*. (2017) พบว่า ระดับหนี้สินของบริษัทนั้นถือเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และจากการศึกษาของ Jensen และ Meckling (1976) พบว่า บริษัทที่มีหนี้สินในระดับที่สูงขึ้นจะมีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องต่าง ๆมากขึ้น แต่ในทางกลับกันบริษัทที่มีหนี้สินในระดับต่ำจะไม่ให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติม

2. ขนาดของกิจการ

จากการศึกษาของ Aristananda and Risman (2022) และ Janchom (2010) พบว่า ขนาดของกิจการมีทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยข้อบ่งชี้ขนาดของทรัพยากรคือ ปริมาณทรัพยากรที่มีขององค์กรกล่าวคือองค์กรขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรมากกว่าองค์กรขนาดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Brammer and Millington, 2006)

3. ความสามารถในการทำกำไร

การศึกษาของ Aristananda and Risman (2022) และ Janchom (2010) พบว่า การมีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และการเปิดเผยต่อสาธารณชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับความสามารถในการทำกำไรขององค์กร โดยองค์กรที่มีผลกำไรสูงจะถูกแรงกดดันจากภาครัฐและการตรวจตราจากสังคมมาก ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีกลไกในการควบคุมการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรด้วยตนเอง เช่น การเปิดเผยข้อมูลขององค์กรอย่างโปร่งใส เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงการผิดกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ (Ng and Koh, 1994) ในขณะเดียวกันบริษัทที่มีผลกำไรและทรัพยากรไม่มากนัก ก็จะมุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรต่อองค์กรมากกว่าการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Roberts, 1992; Ullmann, 1985)

4. โครงสร้างของความเป็นเจ้าของ

การศึกษาของ Lin and Nguyen (2022) และ Janchom (2010) พบว่า องค์กรที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ถือหุ้นของบริษัทเป็นส่วนน้อย หรือมีการถือหุ้นโดยรายย่อยเป็นส่วนใหญ่ จะส่งผลต่อการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นรายย่อยเป็นแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้บริษัทมีความรับผิดชอบต่อสังคมและเปิดเผยต่อสาธารณชนมากขึ้น (Cullen and Christopher, 2002; Ullmann, 1985) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Iturriaga and Foronda (2009) ที่พบว่า เมื่อบริษัทมีผลการดำเนินงานลดลง ผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะมีแนวโน้มในการ

ป้องกันผลประโยชน์ของตน โดยการแบ่งผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายอื่นกลับมาสู่ตนเองและจะไม่สนใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

5. องค์กรข้ามชาติ

การศึกษาของ Guo and Zheng (2021) และ Janchom (2010) พบว่า องค์กรที่มีการขยายการดำเนินงานและการผลิตไปในหลายภูมิภาคทั่วโลก จะถูกผลักดันให้ต้องมีการรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นตามขนาดขององค์กร

กรอบแนวความคิด

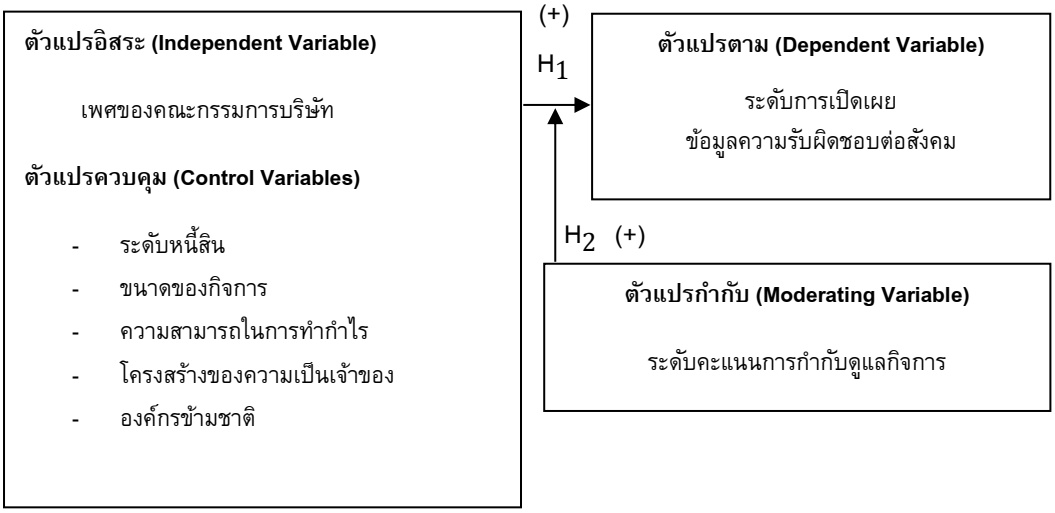

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวเลขเชิงสถิติจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายงาน 56-1 ณ สิ้นรอบบัญชี จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 484 บริษัท ระหว่างปี 2557 ถึง 2561 โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่มีการนำส่งข้อมูลรายงานทางการเงินและรายงานประจำปี (แบบ56-1) หรือมีข้อมูลดังกล่าวไม่ครบถ้วน ทั้งสิ้น 2,308 ชุดข้อมูล แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1: จำนวนชุดข้อมูลทั้งหมดของการศึกษานี้

รายการ	2557	2558	2559	2560	2561	รวม
จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย **	524	555	571	601	614	2,865
จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงานและเข้าข่ายถูกเพิกถอน	(23)	(23)	(23)	(23)	(23)	(115)
จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่มีการเปิดเผยข้อมูลตัวแปรตามแบบจำลองไม่ครบถ้วน	(99)	(114)	(121)	(95)	(107)	(536)
รวมจำนวนชุดข้อมูลในการศึกษานี้	**435**	**450**	**459**	**483**	**484**	**2,308**

ที่มา: (The Stock Exchange of Thailand, 2019)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

$$\text{Level Disclosure}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Gender}_{it} + \beta_2 \text{CG}_{it} + \beta_3 \text{Gender}_{it} * \text{CG}_{it} + \beta_4 \text{Lev}_{it} + \beta_5 \text{FirmSize}_{it} + \beta_6 \text{ProfitAbi}_{it} + \beta_7 \text{OwnerSt}_{it} + \beta_8 \text{MultiOr}_{it} + \text{YFE} + \varepsilon_{it}$$

รายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2: ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่า
Level Disclosure$_{it}$ (LDC_{it})	ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการตามแนวทางปฏิบัติของคู่มือเข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคมซึ่งจัดทำโดยคณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน จำนวน 45 ตัวชี้วัดโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ - 0 คะแนน หมายถึง บริษัทไม่มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว - 1 คะแนน หมายถึง บริษัทมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ข้อมูลในส่วนนี้เก็บโดยผู้วิจัยหลักเพียงคนเดียว เพื่อให้ผลการมีความสม่ำเสมอ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหากกิจการมีการดำเนินการในตัวชี้วัดใด ก็ได้ 1 คะแนนต่อ 1 ตัวชี้วัดจากทั้งหมด 45 ตัวชี้วัด

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่า
$Gender_{it}$	สัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงอย่างน้อย 3 คน	ในการศึกษานี้ได้ทำการวัดค่าตัวแปรนี้โดยใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ตามการศึกษาของ Sukhsanit (2016) เนื่องจากต้องการศึกษาผลกระทบของจำนวนเพศหญิงในคณะกรรมการบริษัทที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม กับอีกกลุ่มคือกลุ่มที่จำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงที่ไม่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผลการศึกษาในอดีตได้พบว่า จำนวนคณะกรรมการเพศหญิงที่มีผลต่อ ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมคน คือ 3 คน (Belen *et. al*., 2013; Fernandez -Feijoo *et al*., 2014) โดย - แทนค่าด้วย 1 หากกิจการมีจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอยู่อย่างน้อย 3 คนขึ้นไป - แทนค่าด้วย 0 หากกิจการมีจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอยู่ไม่ถึง 3 คน
CG_{it}	การกำกับดูแลกิจการ	การกำกับดูแลกิจการในการศึกษานี้ อ้างอิงจากประกาศผลการจัดกลุ่มการกำกับดูแลกิจการของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย โดยจะประกาศรายชื่อเฉพาะบริษัทที่ได้รับคะแนนในระดับ ดีเลิศ ดีมาก และดี โดย - แทนค่าด้วย 1 หากกิจการมีการกำกับดูแลกิจการตามหลักการกำกับดูแลกิจการในระดับดีเลิศ ดีมาก และดี - แทนค่าด้วย 0 หากกิจการมีการกำกับดูแลกิจการตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ไม่ได้อยู่ในระดับดีเลิศ ดีมาก และดี
Lev_{it}	ระดับหนี้สิน	หนี้สินรวม / สินทรัพย์รวม
$FirmSize_{it}$	ขนาดของกิจการ	Log (สินทรัพย์รวม)
$ProfitAbi_{it}$	ความสามารถในการทำกำไร	กำไรสุทธิ / สินทรัพย์รวม
$OwnerSt_{it}$	โครงสร้างของความเป็นเจ้าของ	(จำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุด/จำนวนหุ้นทั้งหมด) * 100
$MultiOr_{it}$	องค์กรข้ามชาติ	(จำนวนหุ้นที่ถือโดยชาวต่างชาติรายใหญ่ที่สุด/จำนวนหุ้นทั้งหมด) * 100
YFE	ตัวแปรควบคุมผลกระทบของปีที่เก็บข้อมูล	

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมถูกนำมาประมวลผลตามหลักสถิติโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3: ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณระหว่างปี 2557 – 2561

ตัวแปร	Mean	Median	Minimum	Maximum	SD
Level Disclosure	0.56	0.58	0.00	0.84	0.12
Lev	0.24	0.20	0.00	0.86	0.21
FirmSize	9.87	9.74	8.33	12.50	0.72
ProfitAbi	0.04	0.04	-1.50	0.56	0.09
OwnerStruc	31.09	25.79	0.53	95.76	18.00
MultiOR	14.06	5.31	0.00	96.84	19.39

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Level Disclosure) พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี 2557 – 2561 มีคะแนนการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.56 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 0.84 คะแนน และคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 0.00 คะแนน ส่วนระดับหนี้ของกิจการพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 24 โดยมีระดับสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 86 และระดับต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0

หากพิจารณาขนาดของกิจการ พบว่า ขนาดของกิจการที่วัดจากมูลค่าทรัพย์สินรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ log9.87 หรือ 7,413 ล้านบาท โดยมีระดับสินทรัพย์สูงสุดอยู่ที่ log12.50 หรือ 3.16 ล้านล้านบาท และระดับสินทรัพย์ต่ำสุดอยู่ที่ log8.33 หรือ 213 ล้านบาท และความสามารถในการทำกำไรของกิจการซึ่งวัดจากกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.04 ซึ่งมีค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.56 และค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ -1.50 ในส่วนของโครงสร้างความเป็นเจ้าของกิจการโดยวัดจากจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุดต่อจำนวนหุ้นทั้งหมดพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 31.09 โดยค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 95.76 และค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.53และในส่วนขององค์กรข้ามชาติที่วัดจากจำนวนหุ้นที่ถือโดยชาวต่างชาติรายใหญ่ที่สุดต่อจำนวนหุ้นทั้งหมดพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 14.06 ค่าสูงสุดอยู่ที่ 96.84 และค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.00

ตารางที่ 4: ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นของเพศของคณะกรรมการบริษัท

ปี	Gender = 1		Gender = 0		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
2557	116	26.90	316	73.10	432	100
2558	132	29.30	318	70.70	450	100
2559	139	30.30	320	69.70	459	100
2560	154	31.90	329	68.10	483	100
2561	161	33.30	323	66.70	484	100
รวม	**702**	**30.34**	**1,606**	**69.66**	**2,308**	**100**

หมายเหตุ:

Gender = 1 หมายถึง จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอยู่อย่างน้อย 3 คน

Gender = 0 หมายถึง จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอยู่ร่วมด้วยน้อยกว่า 3 คน

จากตารางที่ 4 พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 30.34 และพบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงร่วมบริหารด้วยน้อยกว่า 3 คนมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 69.66 ในส่วนของการกำกับดูแลกิจการพบว่าบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกการกำกับดูแลกิจการที่อยู่ในระดับดีที่สุด ดีมาก และดี อยู่ที่ร้อยละ 71.20 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ค่าสถิติพรรณนาของตัวแปรหุ่นของการกำกับดูแลกิจการ (CG)

ปี	CG = 1		CG = 0		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
2557	235	54.40	197	45.60	432	100
2558	298	66.20	152	33.80	450	100
2559	333	72.50	126	27.50	459	100
2560	372	77.00	111	23.00	483	100
2561	405	83.70	79	16.30	484	100
รวม	1,643	71.20	665	28.80	2,308	100

หมายเหตุ:

CG = 1 หมายถึง กิจการที่ได้รับการคัดเลือกการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับ ดีที่สุด ดีมาก และ ดี

CG = 0 หมายถึง กิจการที่ไม่ได้รับการคัดเลือกการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับ ดีที่สุด ดีมาก และ ดี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6: ผลการทดสอบด้วยวิธีสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน

	LDC	Gender	Lev	FirmSize	ProfitAbi	OwnerSt	MultiOr
LDC	1						
Gender	.089**	1					
Lev	.032	-.073**	1				
FirmSize	.069*	-.081**	.312**	1			
ProfitAbi	.118**	.037	-.175**	.075**	1		
OwnerSt	.031	.017	.015	.095**	.031	1	
MultiOr	.000	-.061**	.003	.375**	.087**	.243**	1

หมายเหตุ: ** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 สังเกตได้ว่า ไม่มีตัวแปรอิสระตัวที่มีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (ค่าสหพันธ์ของเพียร์สันน้อยกว่า -0.8 หรือ +0.8) จนเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity (Hair *et al*., 2018)

การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัท การกำกับดูแลกิจการ และ ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างระหว่างปี 2557 - 2561 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 7: ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ตัวแปร	ค่าสถิติ		
	Beta	**t-Statistics**	**P-Value**
(Constant)	0.514***	14.764	0.000
Gender	**0.029*** **	**3.053**	**0.002**
CG	**0.079*** **	**12.622**	**0.000**
Gender*CG	-0.014	-1.256	0.209
Lev	**0.025** **	**2.093**	**0.036**
FirmSize	-0.003	-0.770	0.442
ProfitAbi	**0.102*** **	**3.808**	**0.000**
OwnerSt	0.000	1.408	0.159
MultiOr	0.000	-1.183	0.237
YFE	Included		
R-squared		0.109	
Adjusted R-squared		0.104	
F-statistics		23.336	
Prob. (F-statistics)		0.000	

หมายเหตุ ***, ** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุตามตารางที่ 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่ปรับแล้ว (Adjusted R-squared) ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.104 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ อันประกอบด้วย สัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงอย่างน้อย 3 คน (Gender) การกำกับดูแลกิจการ (CG) ตัวแปรที่แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทกับการกำกับดูแลกิจการ (Gender*CG) ระดับหนี้สิน (Lev) ขนาดของกิจการ (FirmSize) ความสามารถในการทำกำไร (ProfitAbi) โครงสร้างของความเป็นเจ้าของ (OwnerSt) องค์กรข้ามชาติ (MultiOr) สามารถอธิบายผลของระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (LDC) ในช่วงปี 2557 - 2561 ซึ่งเป็นตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 10.40% ส่วนจำนวนร้อยละที่เหลือนั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ไม่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งถือว่ามีค่าค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการศึกษาของ Huaipad (2007) ที่มีค่าอยู่ที่ 32.1% แต่มีค่าใกล้เคียงกับการศึกษาของ Li and Zhang (2010) ซึ่งเป็นการศึกษาในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market) ที่มีค่าอยู่ที่ 11.5%

โดยค่าสัมประสิทธิ์ (Beta) ของเพศของคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ 0.029 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หมายความว่า กิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม สูงกว่ากิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงน้อย เป็นไปตามทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังจึงยอมรับสมมติฐาน H_1

ตัวแปรที่แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัทกับการกำกับดูแลกิจการ (Gender*CG) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า อิทธิพลเชิงบวกของสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก ที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ของกิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการดี ไม่ได้สูงกว่ากิจการที่มีการกำกับดูแลที่ต่ำกว่า ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_2

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่พบอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Huaipad, 2007; Jain and Jamali, 2016) แสดงให้เห็นว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัท การกำกับดูแลกิจการ และ ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8: สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ทดสอบ	ความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ผลการทดสอบ
สมมติฐาน H_1	บวก	ยอมรับ
สมมติฐาน H_2	บวก	ปฏิเสธ

สมมติฐาน H_1 พบว่า กิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการที่มีเพศหญิงมาก ซึ่งวัดโดย คณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม สูงกว่า กิจการที่มีสัดส่วนคณะกรรมการที่มีเพศหญิงน้อย ซึ่งวัดโดย คณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงน้อยกว่า 3 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Fernandez-Feijoo *et al*. (2014) และ Kahreh *et al*. (2014) โดย Fernandez-Feijoo *et al*. (2014) พบว่า บริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้หญิงอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปมีระดับการรายงานการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการเป็นเพศหญิงอยู่ร่วมด้วยน้อยกว่า 3 คนแสดงให้เห็นว่าเพศของคณะกรรมการบริษัทมีผลต่อการดำเนินด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐาน H_2 พบว่า การกำกับดูแลกิจการ ไม่ได้ช่วยในการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคณะกรรมการบริษัท และระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ อิทธิพลเชิงบวกของคณะกรรมการบริษัทที่มีเพศหญิงมาก ที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ของกิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการดี ไม่ได้สูงกว่ากิจการที่มีการกำกับดูแลที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าการกำกับดูแลกิจการ มีผลโดยตรงกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Huaipad (2007) และ Jain and Jamali (2016) ที่พบว่า การกำกับดูแลกิจการ (วัดโดยระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าหากกิจการมีหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีซึ่งเป็นการคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียต่อกิจการในทุกด้านและเพื่อประโยชน์สูงสุดของกิจการ จะทำให้กิจการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นและช่วยส่งเสริมให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีคุณภาพด้วยความสมัครใจมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่ปรับแล้ว (Adjusted R-squared) ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 10.40% ซึ่งถือว่ามีค่าค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ Huaipad (2007) ที่มีค่าอยู่ที่ 32.1% แต่มีค่าใกล้เคียงกับการศึกษาของ Li and Zhang (2010) ที่มีค่าอยู่ที่ 11.5%

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า เพศของคณะกรรมการบริษัท และการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ นำมาสู่ข้อเสนอแนะที่ว่า หากกิจการต้องการสนับสนุนให้มีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดียิ่งขึ้นซึ่งเป็นผลเชิงบวกแก่ภาพลักษณ์ของกิจการ กิจการอาจพิจารณาเรื่องสัดส่วนของของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิง โดยหากกิจการมีสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงอยู่ร่วมบริหารอยู่ด้วยอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปจะทำให้กิจการมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ในเรื่องของการกำกับดูแลกิจการหากกิจการมีการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีก็จะส่งผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการให้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถแสดงให้หน่วยงานกำกับดูแลทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทางคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสัดส่วนจากคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ในเรื่องเพศสำหรับคณะกรรมการบริษัทของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นหากต้องการส่งเสริมผลในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หน่วยงานกำกับดูแลอาจนำประเด็นในเรื่องการกำหนดสัดส่วนจำนวนคณะกรรมการบริษัทโดยพิจารณาจากคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ในเรื่องเพศร่วมด้วย

รายการอ้างอิง/References

Aguilera, R., Desender, K. and Lamy, M. L. 2020. Bridging accounting and corporate governance: New avenues of research. **The International Journal of Accounting**. Vol. 56. No. 1. 1 – 21.

Aristananda, A. and Risman, A. 2022. The effect of firm size, profitability, and leverage on corporate social responsibility. **Indikator**. Vol. 6. No. 3. 105 – 117.

Baatwah, S. R. and Wahab, E. A. A. 2023. Women and CSR budgeting and spending: Does ownership enhance their CSR role? **Business Ethics, the Environment & Responsibility**, Vol. 32. No. 4. 1277 – 1296.

Brammer, S. and Millington, A. 2006. **Organizational slack and the composition of corporate community involvement.** Paper presented at the Academy of Management Conference.

Buertey, S. 2021. Board gender diversity and corporate social responsibility assurance: The moderating effect of ownership concentration. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 28 No. 6. 1579 – 1590.

Buertey, S. and Pae, H. 2021. Corporate governance and forward-looking information disclosure: Evidence from a developing country. Journal of African Business. Vol. 22 No. 3. 293 – 308.

Ciocirlan, C. and Pettersson, C. 2012. Does workforce diversity matter in the fight against climate change? An analysis of Fortune 500 companies. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 19. No. 1. 47 – 62.

Cullen, L. and Christopher, T. 2002. Governance disclosures and firm characteristics of listed Australian mining companies. **International Journal of Business Studies**. Vol. 10. No. 1. 37 – 58.

Dawson, L. M. 1997. Ethical differences between men and women in the sales profession. **Journal of Business Ethics**. Vol. 16. 1143 – 1152.

Dedman, E., Kausar, A. and Lennox, C. 2014. The demand for audit in private firms: Recent large-sample evidence from the UK. **European Accounting Review**. Vol. 23 No. 1. 1 – 23.

Del Carmen Valls Martínez, M., Cruz Rambaud, S. and Parra Oller, I. M. 2019. Gender policies on board of directors and sustainable development. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 26 No. 6. 1539 – 1553.

Dias, A., Rodrigues, L. L. and Craig, R. 2017. Corporate governance effects on social responsibility disclosures. **Australasian accounting business and finance journal**. Vol. 11. No. 2. 1 – 22.

Fernandez-Feijoo, B., Romero, S. and Ruiz-Blanco, S. 2014. Women on boards: Do they affect sustainability reporting. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 21. No. 6. 351 – 364.

Freeman, R. E. and Phillips, R. A. 2023. **Stakeholder Theory: A Libertarian Defense**. In R. Edward Freeman (eds), R. Edward Freeman's Selected Works on Stakeholder Theory and Business Ethics. 157 – 174.

Friedman, M. 1987. Beyond caring: The de-moralization of gender. **Canadian Journal of Philosophy**. Vol. 17. 87 – 110.

Frynas, J. G. and Yamahaki, C. 2016. Corporate social responsibility: Review and roadmap of theoretical perspectives. **Business Ethics: A European Review**. Vol. 25 No. 3. 258 – 285.

Furlotti, K., Mazza, T., Tibiletti, V. and Triani, S. 2019. Women in top positions on boards of directors: Gender policies disclosed in Italian sustainability reporting. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 26 No. 1. 57 – 70.

Garcia, L., Gago, R. and Nieto, M. 2017. Corporate social responsibility, board of directors, and firm performance: An analysis of their relationships. **Review of Managerial Science**. Vol. 10. No. 1. 1 – 20.

Guo, M. and Zheng, C. 2021. Foreign ownership and corporate social responsibility: Evidence from China. **Sustainability**. Vol. 13. No. 2. 1 – 22.

Hair, J. F. Jr., Babin, B. J., Anderson, R. E. and Black, W. C. 2018. **Multivariate Data Analysis**. Cengage.

Hawkins, D. 2006. **Corporate Social Responsibility: Balancing Tomorrow's Sustainability and Today's Profitability**. New York: Palgrave Macmillan.

Huaipad, S. 2007. **The relationship between the quality of social responsibility disclosures and good corporate governance of firms listed in the Stock Exchange of Thailand**. Master of Accounting. Chulalongkorn University.

Ioannou, I. and Serafeim, G. 2017. **The consequences of mandatory corporate sustainability reporting** [Working paper]. Harvard Business School Research.

Issa, A. and Fang, H. X. 2019. The impact of board gender diversity on corporate social responsibility in the Arab Gulf states. **Gender in Management**. Vol. 34. No. 7. 577 – 605.

Iturriaga, J. and Foronda. 2009. **Corporate Social Responsibility and Large Shareholders: An Analysis of European Firms.** University of Burgos.

Jain, T. and Jamali, D. 2016. Looking inside the black box: The effect of corporate governance on corporate social responsibility. **Corporate governance: An International Review.** Vol. 24 No. 3. 253 – 273.

Janchom, S. 2010. **The Relationship Between Organizational Size and the Level of Social Responsibility Disclosure of Companies in the Industrial Product Group Registered in the Stock Exchange of Thailand**. Master of Accounting. Thammasat University.

Jeevanantham, M. and Subramanian, S. M. 2023. A study on corporate governance towards CSR practices. **IJARIIE**. Vol. 9. No. 5. 172 – 176.

Jensen, M. and Meckling, W. 1976. Theory of the firms: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. **Journal of Financial Economics**. Vol. 3. No. 4. 305 – 360.

Kahreh, M. S., Babania, A., Tive, M. and Mirmehdi, S. M. 2014. An examination to effects of gender differences on the corporate social responsibility (CSR). **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. Vol. 109. 664 – 668.

Lagasio, V. and Cucari, N. 2019. Corporate governance and environmental social governance disclosure: A meta-analytical review. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol 24. No 4. 701 – 711.

Lai, K., Srinidhi, B., Gul, F. and Tsui, J. 2017. Board gender diversity, auditor fees, and auditor choice. **Contemporary Accounting Research**. Vol. 34. 1681 – 1714.

Latapí Agudelo, M. A., Jóhannsdóttir, L. and Davídsdóttir, B. 2019. A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. **International Journal Corporate Social Responsibility**. Vol. 4. No. 1. 1 – 23.

Li, W. and Zhang, R. 2010. Corporate social responsibility, ownership structure, and political interference: Evidence from China. **Journal of Business Ethics**. Vol. 96. 631 – 645.

Lin, C. C. and Nguyen, T. P. 2022. The impact of ownership structure on corporate social responsibility performance in Vietnam. **Sustainability**. Vol. 14, 1 – 13.

McGuinness, P. B., Vieito, J. P. and Wang, M. 2017. The role of board gender and foreign ownership in the CSR performance of Chinese listed firms. **Journal of Corporate Finance**. Vol. 42. 75 – 99.

Nadeem, M. 2020. Does board gender diversity influence voluntary disclosure of intellectual capital in initial public offering prospectuses? Evidence from China. **Corporate Governance: An International Review**. Vol. 28 No. 2. 100 – 118.

Nadeem, M., Zaman, R. and Saleem, I. 2017. Boardroom gender diversity and corporate sustainability practices: Evidence from Australian securities exchange listed firms. **Journal of Cleaner Production**. Vol. 149. 874 – 88.

Naklerd, S. and Suttipun, M. 2016. An influence of corporate governance on environment disclosures of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. **Chulalongkorn Business Review**. Vol. 38 No. 149. 1 – 37.

Ng, E. J. and Koh, H. C. 1994. An agency theory and profit analytic approach to corporate non-mandatory disclosure compliance. **Asia-Pacific Journal of Accounting**. Vol. 1. No.1. 29 – 44.

Rao, K. and Tilt, C. 2016. Board composition and corporate social responsibility: The role of diversity, gender, strategy and decision making. **Journal of Business Ethics**. Vol. 138. No. 2. 327 – 347.

Ricci, F., Scafarto, V. and della Corte, G. 2023. **Board Gender Diversity, Female Leaders and Corporate Environmental Responsibility: A Structured Literature Review**. In Paoloni, P., Lombardi, R. (eds), When the Crisis Becomes an Opportunity. SIDREA Series in Accounting and Business Administration. 411 – 413. Springer. Cham.

Roberts, R. W. 1992. Determinants of corporate social responsibility disclosure: An application of stakeholder theory. **Accounting, Organizations and Society**. Vol. 17. No. 6. 595 – 612.

Santovec, M. L. 2019. A woman leader's ethic of care. **Women in Higher Education**. Vol. 28. No. 3. 13 - 15.

Setó-Pamies, D. 2015. The relationship between women directors and corporate social responsibility. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 22. No. 6. 334 – 345.

Solomon, J. 2020. **Corporate governance and accountability**. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

The Stock Exchange of Thailand. 2019. **Companies/Securities Info. – Company List.** Retrieved March 1, 2019 from https://portal.set.or.th/th/company/companylist.html

Sukhsanit, K. 2016. **Characteristics of managers and profit manipulation**. Master of Accounting, Thammasat University.

Ullmann, A. A. 1985. Data in search of a theory: a critical examination of the relationship among social performance, social disclosure and economic performance. **Academy of Management Review**. Vol. 10. No. 1 - 2. 540 – 557.

Yasser, Q. R., Al Mamun, A. and Ahmed, I. 2017. Corporate social responsibility and gender diversity: Insights from Asia Pacific. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Vol. 24 No. 3. 210 – 221.